

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Оскілко Олексій Олегович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК УЧАСНИКІВ ДОГОВІРНИХ ВІДНОСИН	66
Павлова Вікторія Георгіївна ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ПРАВО НА ОBOB'ЯЗКOVУ ЧАСТКУ У СПАДЩИНІ	69
Токарева Віра Олександрівна ЗЛОВЖИВАННЯ ПЕРСОНАЛЬНИМИ ДАНИМИ ПІД ЧАС ВИБОРІВ: НА ПРИКЛАДІ FACEBOOK	71
Мельник Олександр Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ УСИНОВЛЕНИХ ІНОЗЕМНИМИ ГРОМАДЯНАМИ	74
Фасій Богдан Володимирович ДО ПИТАННЯ ПРО СУТНІСТЬ ДИСПОЗИТИВНОГО МЕТОДУ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ	78
Шамота Олександр Володимирович ПРОБЛЕМАТИКА ЗАХИСТУ ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ	80
Бойченко Ростислав Сергійович ДО ПИТАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ І ЗАХИСТУ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.	82
Брага Аліна Анатоліївна ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЩОДО СПАДКУВАННЯ В СІМЕЙНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ ...	85
Вовчок Руслан Володимирович ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	88
Герсак Віталій Анатолійович ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ СПАДЩИНИ	91
Гнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА НА НАДАННЯ ПОСЛУГ З ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ	94
Гнатюк Дмитро Володимирович ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДАРУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	97
Дворнікова Анна Юріївна ПРОБЛЕМИ ВТРУЧАННЯ У ПРАВО НА МИРНЕ ВОЛОДІННЯ ПРИ УСУНЕННІ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ МАЙНОМ	100
Кочіашвілі Альберт Давидович ЩОДО ДОРЕЧНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАТЕГОРІЇ РИЗИКУ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ НЕПЕРЕДБАЧУВАНИХ УМОВ	103
Мельничук Олександр Миколайович ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОЇ КОНФІСКАЦІЇ ЗА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ	106
Мусієнко Андрій Юрійович ВИТРЕБУВАННЯ НЕЖИТЛОВИХ ПРИМІЩЕНЬ ІЗ ЧУЖОГО НЕЗАКОННОГО ВОЛОДІННЯ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	108
Павленко Микола Вадимович ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ СИСТЕМ З ЦИВІЛЬНОГО СЕКТОРУ	111
Рябенко Вікторія Олександрівна ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ НЕПОВНОЛІТНІХ ВІД ВЕРБУВАННЯ ФСБ У СОЦМЕРЕЖІ «ТЕЛЕГРАМ»	113

3. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#n440>

4. Кравченко І. М., Кузнецова М. Ю. Актуальні питання правової охорони інтелектуальної власності в Україні в умовах сталого розвитку. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/278219/273025>

5. Майданик Л. Особисті немайнові права автора у праві Німеччини і Франції та їх вплив на авторське право України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2023. URL: <http://uran.inprojournal.org/article/view/277144/271904>

6. Тараненко О. М. Особливості спадкування авторських прав. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2024. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/304070/296068>

7. Чурпіта Г. В. Які права інтелектуальної власності переходять у спадщину? *Спадкування в Україні* : матеріали міжкафедрального круглого столу. Київ : Нац. акад. внутр. справ. 2014. С. 25–27.

Ключові слова: спадкування, особисті немайнові права, право ЄС, спадкове право України, авторські права, сімейне право, цивільне право, подружжя, діти.

Keywords: inheritance, personal non-property rights, EU law, inheritance law of Ukraine, copyright, family law, civil law, spouses, children.

Вовчок Руслан Володимирович

*Миколаївський навчально-науковий інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ СУСПІЛЬСТВА В ЕПОХУ СТРІМКОГО РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У ХХІ столітті світ вступив у фазу глобальної цифрової трансформації. Інформатизація та цифровізація стали невід’ємною частиною розвитку суспільства. На цьому тлі особливе місце займає стрімкий розвиток штучного інтелекту (ШІ), який змінює не лише технологічні підходи, а й соціальні, економічні та культурні процеси.

Інформатизація являє собою процес широкомасштабного впровадження сучасних інформаційних технологій у всі сфери суспільного життя з метою забезпечення ефективного доступу до інформації, її зберігання, обробки та використання.

Основна мета інформатизації – підвищення ефективності діяльності в освіті, медицині, промисловості, управлінні, науці тощо завдяки впровадженню комп’ютерної техніки та програмного забезпечення. Цей процес передбачає

створення та розвиток інформаційних систем, автоматизацію документообігу та управління, створення інформаційно-комунікаційної інфраструктури (Інтернет, бази даних, хмарні сервіси) та навчання населення основам роботи з ІКТ (інформаційно-комунікаційними технологіями).

Цифровізація насамперед є процесом перетворення традиційних аналогових процесів у цифрові, а також впровадження цифрових технологій у всі сфери життя з метою якісної трансформації діяльності, комунікації, управління та обслуговування. Вона є наступним етапом після інформатизації, який охоплює не лише інструменти, а й перегляд та зміну підходів до взаємодії в суспільстві. Основними ознаками цифровізації є створення цифрових сервісів для населення, використання великих даних, хмарних технологій, Інтернету речей та самого штучного інтелекту, а також розвиток цифрової економіки та цифрової держави (типу порталу “Дія”, онлайн-банкінгу, онлайн-навчання та цифрових паспортів).

Інформатизація створює основу для цифровізації. Якщо інформатизація забезпечує «інструменти» та «ресурси», то цифровізація використовує ці інструменти для повноцінної трансформації способу життя, роботи та взаємодії в суспільстві.

Штучний інтелект (ШІ) є галуззю комп’ютерних наук, яка створює системи, здатні самостійно аналізувати інформацію, навчатися, ухвалювати рішення та виконувати інтелектуальні задачі, що раніше вимагали участі людини. ШІ є одним з ключових рушіїв цифрової трансформації, оскільки здатен обробляти великі обсяги даних і автоматизувати складні процеси у найрізноманітніших сферах.

Основні напрямки застосування ШІ в цифровізації:

1. Автоматизація рутинних процесів: ШІ дозволяє замінювати ручну працю в офісах, на підприємствах, у сфері обслуговування. Наприклад, чат-боти в банках та службах підтримки автоматично відповідають на запити клієнтів.
2. Аналітика та прогнозування: ШІ здатен обробляти великі масиви даних (Big Data), знаходити закономірності, робити прогнози. Прикладом є медичні системи, що прогнозують хвороби, або економічні моделі, які передбачають зміни на ринку.
3. Персоналізація послуг: Алгоритми ШІ допомагають адаптувати контент під користувача: рекомендації в YouTube, Netflix, інтернет-магазинах.
4. Розпізнавання образів та мови: Технології комп’ютерного зору використовуються в безпеці, охороні, медицині (наприклад, виявлення пухлин).
5. Розумне управління містами та інфраструктурою: «Розумні міста» використовують ШІ для оптимізації транспорту, енергоспоживання, екологічного моніторингу.

Інформатизація та цифровізація є ключовими процесами формування інформаційного суспільства, у якому головним ресурсом стає інформація та знання, а провідну роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

Етапи цифрової трансформації суспільства:

1. Інформатизація (1980–2000-ті роки): Комп'ютеризація підприємств і навчальних закладів, формування глобального Інтернету, поява електронного документообігу.

2. Цифровізація (з 2010-х): Цифрова економіка, цифрова освіта, цифрове здоров'я, держава в смартфоні (наприклад, «Дія»), масове використання хмарних технологій, мобільних додатків, Big Data.

3. Інтелектуалізація (сучасний етап): Впровадження штучного інтелекту у всі сфери життя, розумні системи ухвалення рішень, автономний транспорт, нейромережі, робототехніка, перехід до суспільства «інтелектуальних технологій». Інтелектуалізація є процесом активного впровадження інтелектуальних технологій (зокрема, штучного інтелекту, машинного навчання, нейромереж, експертних систем) у різні сфери життя людини, з метою оптимізації рішень, автоматизації складних процесів та підвищення ефективності управління знаннями.

Інформатизація та цифровізація є одними з найвпливовіших процесів сучасності, що кардинально змінюють обличчя людської цивілізації. У поєднанні з розвитком технологій штучного інтелекту вони формують абсолютно нову реальність, у якій перетворюються не лише засоби комунікації та праці, а й цінності, соціальні інститути та саме бачення майбутнього.

Штучний інтелект, будучи логічним продовженням цифрової трансформації, стає не просто інструментом, а новим партнером людства. Завдяки йому ми можемо підвищити ефективність виробництва, вдосконалити охорону здоров'я, зробити освіту більш доступною та персоналізованою, забезпечити прозорість у державному управлінні та якісно змінити взаємодію між людиною й машиною.

Цифрове майбутнє не є чимось віддаленим – воно вже сьогодні формується нашими діями, вибором і знаннями. Завдання сучасного суспільства – не лише адаптуватися до змін, а активно формувати цифрову культуру, засновану на знаннях, етиці та інноваціях.

Список використаних джерел:

1. Про Національну програму інформатизації : Закон України 01.12.2022 № 2807-IX. *Офіційний сайт Верховної Ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#Text>

2. Стадніченко О. Інформатизація як чинник розвитку суспільства і держави. *Наукові конференції*. URL: <http://conferences.neasmo.org.ua/>

3. Іванов А. Штучний інтелект в епоху цифрової трансформації. *Технічні інновації*. 2019. № 5. С. 112-124.

4. Цифрове майбутнє України: програма розвитку електронного урядування. *Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України*. URL: <https://thedigital.gov.ua/>

Ключові слова: цифрова трансформація, штучний інтелект, інформатизація, цифровізація, інтелектуалізація, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, великі дані, хмарні технології, Інтернет речей, цифрова економіка, цифрова освіта, цифрове здоров'я, цифрова держава, онлайн-навчання, цифрові сервіси, персоналізація послуг, автоматизація, аналітика, прогнозування, розпізнавання образів, розпізнавання мови, розумне управління містами, кібербезпека, гібридні загрози, блокчейн, квантові обчислення, 5G, deepfake, цифрова культура, етика, інновації.

Keywords: digital transformation, informatization, digitalization, artificial intelligence, AI, big data, cloud computing, Internet of Things (IoT), smart cities, Industry 4.0, automation, machine learning, neural networks, data analytics, predictive analytics, digital economy, digital society, e-government, digital literacy, digital culture, digital ethics, cybersecurity, data privacy, digital sovereignty, digital identity.

Герсак Віталій Анатолійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного права*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СКЛАДУ СПАДЩИНИ

Цивільним кодексом України введено на законодавчому рівні поняття «склад спадщини». Відповідно до ст. 1218 до складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті. Таким чином, не давши визначення поняття, законодавець окреслив його зміст. При цьому науковці зазначають, що спадщина розглядається у законі як єдине ціле, тобто як актив і пасив. Актив – це права спадкодавця, а пасив, відповідно – його обов'язки. Органічний зв'язок активу та пасиву спадщини виражається в тому, що при перевищенні пасиву над активом погашається не якийсь окремий обов'язок спадкодавця, а всі обов'язки, що йому належали; прийняті спадкоємцями, вони пропорційно скорочуються у своєму обсязі [1, с. 9].

До складу спадщини входять різноманітні майнові права та обов'язки. Науковцями зроблено спробу класифікації прав і обов'язків, що входять до складу спадщини. Так, Л. В. Лещенко структурує права і обов'язки, що входять до складу спадщини, шляхом їх класифікації на найбільш «значні» групи прав: речові і зобов'язальні, а також інші майнові права, які не мають окремої назви. Група речових прав включає право власності та інші речові права, група зобов'язальних – права вимоги за договорами. Решта майнових прав, які не можуть бути зведені ні до зобов'язальних прав вимоги, ні до речових прав, об'єднані досить специфічними елементами, відмінними за підставами виникнення, юридичною природою та іншими ознаками. Перш за все це майнові права інтелектуальної власності (ст. 424 ЦК України). Крім того, в цю групу входять також права, які виникли у спадкодавця з підстав, не пов'язаних із цивільно-правовими відносинами, але перехід яких у порядку спадкування є можливим. До цієї ж групи